

Załącznik
do Uchwały Nr XVIII/176 /16
Rady Miejskiej w Pyzdrach
z dnia 7 grudnia 2016 r.

GMINNY PROGRAM

PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA

PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

DLA GMINY PYZDRY

na rok 2017

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu mają istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a ich konsekwencje dotyczą nie tylko osób uzależnionych, ale wpływają też na całą populację.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą niszczącą człowieka we wszystkich sferach jego człowieczeństwa i jego aktywności. Prowadzi do degradacji życia psychicznego, duchowego, moralnego i religijnego. Powoduje stopniową utratę wolności i odpowiedzialności. Zaburza więzi interpersonalne oraz uniemożliwia normalne funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie.

Pomimo podejmowania różnego rodzaju działań profilaktycznych mamy do czynienia z problemem uzależnień zarówno wśród osób dorosłych jak i wśród młodzieży. Napoje alkoholowe okazały się najbardziej dostępnym i rozpowszechnionym środkiem psychoaktywnym używanym przez młodzież szkolną.

Picie alkoholu i zażywanie środków psychoaktywnych w dalszym ciągu postrzegane jest jako swoisty sposób na życie, sposób na rozwiązywanie problemów dnia codziennego. Idzie za tym ścisły związek między wczesną inicjacją alkoholową, a spożywaniem dużych ilości alkoholu, zażywaniem narkotyków i przestępczością. Nadmierne picie – zbyt duże w stosunku do własnych możliwości – jest powodem pogarszania się sytuacji materialnej i zdrowotnej, zmniejszenia aktywności zawodowej oraz powoduje wzrost liczby wykroczeń, przestępstw i wypadków w ruchu drogowym.

Osoby, które są już dotknięte chorobą alkoholową w większości nie przyznają się, że mają problem z alkoholem. Z pomocy specjalistycznej w zakresie terapii uzależnień od alkoholu korzysta część z nich. Członkowie rodzin, jako osoby współuzależnione z obawy przed reakcją osoby uzależnionej boją się informować odpowiednie instytucje o problemie występującym w ich rodzinie. Jest to też obawa przed przemocą ze strony osoby uzależnionej, jak również i opinią otoczenia.

W obecnej dobie nie zastanawiamy się już czy warto pomagać osobom, rodzinom i dzieciom dotkniętym problemem alkoholizmu ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki alkoholizmu, ale przede wszystkim zapobiegać czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktami, jak skutecznie bez używek rozładowywać napięcia i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi, uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Alkoholizm to choroba, która rozwija się latami, niepostrzeżenie. Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznej degradacji samego uzależnionego, one dotyczą wszystkich osób, które żyją, pracują czy przyjaźnią się z uzależnionym.

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin.

Zadania prowadzone w ramach gminnych programów, finansowane są z dochodów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Podstawą prawną jest ustawa z

dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy samorządy gmin uzyskały kompetencje do podjęcia działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Działania te ujęte są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania i cele określone w programie inicjowane są i realizowane przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołaną przez Burmistrza.

Podstawa Prawna opracowania programu:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 224 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015 poz. 1390),
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 930 ze zm.),
5. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015,
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016.
7. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Pyzdry na lata 2008-2015

Wprowadzenie

Gmina Pyzdry położona jest w centralnej części województwa wielkopolskiego i południowo - wschodniej części powiatu wrzesińskiego. Powierzchnia gminy wynosi 138 km² (w tym miasto 12 km²), natomiast liczba ludności - 7476 osób (w tym w mieście - 3292). W gminie znajdują się instytucje oświatowe: Przedszkole Publiczne "Bajkowy Świat", Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pyzdrach, Szkoła filialna Zespołu we Wrąbczynkowskich Holendrach, Samorządowa Szkoła Podstawowa w Górnych Grądach i w Lisewie oraz społeczna placówka oświatowa - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pietrzykowie. W instytucjach oświatowych realizowane są zadania wynikające ze szkolnych programów profilaktyki oraz zajęcia socjoterapeutyczne, których realizację finansuje Gminna Komisja ds. PiRPA. Instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Pyzdry jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Z jego pomocy korzysta znacząca ilość rodzin w mieście. W roku 2013 ze świadczeń skorzystały 342 rodziny (rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień było 10), w roku 2014 było to 313 (rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień było 17) natomiast w 2015 roku liczba rodzin korzystających ze świadczeń wyniosła 249 (rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień były 19). Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Głównym zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest realizacja nałożonego przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Gminnego Programu Profilaktyki i

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych. Program ten finansowany jest z budżetu gminy, ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W ramach działania Komisji funkcjonuje punkt konsultacyjny zatrudniający psychologa i terapeutę uzależnień. W celu zapobiegania przemocy domowej, która jest przyczyną dysfunkcji rodziny i prowadzi do wielu problemów społecznych powołany jest w gminie Zespół Interdyscyplinarny, którego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie wszelkich służb, jednostek organizacyjnych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działania profilaktyczne w gminie i mieście wspiera także Centrum Kultury Sportu i Promocji, które prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną. Na terenie gminy dostępny jest również psycholog i prawnik w ramach poradnictwa rodzinnego organizowanego przez PCPR we Wrześni. Na terenie Gminy Pyzdry nie działają obecnie żadne grupy samopomocowe: niemniej jednak w przeciągu ostatnich 15 lat czterokrotnie powstały grupy anonimowych alkoholików, które po różnych okresach spotkań zawiesiły swoją działalność.

Diagnoza

Podstawą opracowania gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiła diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych gminy Pyzdry na lata 2016-2021. W celu przeprowadzenia diagnozy wykonano badanie ankietowe, które objęło dorosłych, młodzież oraz sprzedawców zamieszkujących gminę Pyzdry. Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył między innymi kwestii:

- ✓ skali problemów alkoholowych wśród osób dorosłych i młodzieży, dynamika spożycia
- ✓ poglądy i postawy wobec alkoholu
- ✓ spożycia alkoholu
- ✓ skuteczności oddziaływań profilaktyczno-leczniczych
- ✓ przemocy domowej i szkolnej

Dane zostały zebrane w marcu 2016r., co pozwoliło na zrealizowanie łącznie 222 ankiet. Zróżnicowany dobór próby do badania pozwolił na pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy Pyzdry i uzyskanie informacji oraz opinii z różnych środowisk. Uzyskane dzięki badaniu dane pozwoliły na diagnozę problemów społecznych, ich oszacowania oraz charakterystykę z perspektywy osób dorosłych, dzieci i młodzieży. Pod kątem analiz w kwestionariuszu uwzględniono kwestie dotyczące sytuacji społeczno- demograficznej badanych osób, które mogą wpływać na zróżnicowanie opinii na temat badanych problemów – za takie zmienne uznano przede wszystkim wykształcenie (wiek) oraz płeć.

Badanie diagnozujące problemy uzależnień na terenie Gminy Pyzdry zostało przeprowadzone zgodnie z metodologią ilościową. Młodzież szkolna, udzieliła odpowiedzi poprzez anonimową

internetową ankietę, zaś dorośli mieszkańcy gminy przy użyciu papierowego kwestionariusza. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań, z czym wiązał się przede wszystkim sposób realizacji badania i proces zbierania danych. Głównym celem badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, narkotykowego, hazardu oraz zjawiska przemocy, co pozwoliło na diagnozę tych zjawisk w środowisku mieszkańców. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy, a ewentualne dysproporcje (maksymalnie +/-2%) związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych.

Opis badanej próby:

W anonimowym badaniu ankietowym przeprowadzonym na terenie Gminy Pызdry wśród dorosłych mieszkańców wzięło udział 135 osób, w tym 92 kobiety i 43 mężczyzn. Wśród ankietowanych osób tylko 3% posiadało wykształcenie podstawowe, 11% zawodowe, 51% średnie, 35% wykształcenie wyższe. W anonimowym badaniu ankietowym młodzieży przeprowadzonym w szkole na terenie miasta Pызdry wzięło udział 77 osób, w tym 36 dziewczyn i 40 chłopców. Elektroniczną, anonimową ankietę, wypełniali uczniowie Gimnazjum w Pызdrach, którzy odpowiedzieli na pytania zamknięte. W ramach wstępu do badania, aby lepiej scharakteryzować badaną populację, zadano kilka pytań o ogólne zachowania i postrzeganie przez małoletnich.

Wyniki badań (w grupie dorosłych mieszkańców miasta i gminy):

- Za zdecydowanie najpoważniejszy problem mieszkańcy uznali zjawisko bezrobocia. Na drugim miejscu pod względem problemów społecznych widnieje zubożenie, wynikające z bezrobocia. Na uwagę zasługuje też problem alkoholizmu uzyskujący wysokie noty w badaniach. Trudności w znalezieniu zatrudnienia, problemy wynikające z nadużywania alkoholu, narkomania oraz ubóstwo społeczne powinny skupić na sobie uwagę władz, ponieważ w tych obszarach są największe oczekiwania mieszkańców w związku z podjęciem określonych działań.
- Spory procent mieszkańców przyznał, że nie spożywa alkoholu (23%), 40% badanych mieszkańców miasta pije alkohol okazjonalnie (rzadziej niż raz w miesiącu). Ponadto 20% badanych pije alkohol średnio raz w miesiącu, 14% badanych – kilka razy w miesiącu. 2% badanych spożywa napoje alkoholowe raz w tygodniu, prawie 1% pije alkohol codziennie.
- 21% badanych mieszkańców oczekuje od władz lokalnych działań, mających na celu zmniejszenie skali problemów alkoholowych w swoim otoczeniu. W pytaniu otwartym respondenci zaznaczyli, że ich oczekiwania opierają się na zwiększeniu nadzoru nad młodzieżą, zwłaszcza, jeśli chodzi o zwiększone działania policji w miejscach takich jak

garaże, przystanki czy boiska. 70 % nie ma zdania w tej kwestii, co może wynikać z braku wiedzy o możliwościach działań władz lokalnych na zaistniałą sytuację.

- Opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej groźny od tego zawartego w piwie lub winie, wskazują na brak świadomości istniejących zagrożeń wynikających ze spożywania jakiegokolwiek formy napojów procentowych. Pozytywną informacją jest fakt, że aż 86% badanych osób posiada realną świadomość zagrożeń. Jest to wynik wyższy od wyników badań ogólnopolskich.
- Badani zostali zapytani o ilość znanych im osób we własnym otoczeniu, które zażywają narkotyki. 72% respondentów nie zna nikogo takiego w swoim otoczeniu. 5% ankietowanych zna jedną osobę, która zażywa narkotyki, 5% zna od dwóch do pięciu takich osób, 4% mieszkańców zna od sześciu do dziesięciu osób, zażywających narkotyki. 14% ankietowanych zna więcej niż dziesięć takich osób.
- 10% ankietowanych mieszkańców twierdzi, że nabycie narkotyków na terenie gminy jest łatwe i właściwie nie wymaga to dużego wysiłku, 10%, że raczej łatwe. 15% badanych uważa, że nabyć takie środki jest trudno. 13% sądzi, że to raczej trudne a 5%, że bardzo trudne.
- 44% ankietowanych zna osoby, które padły ofiarą przemocy fizycznej lub psychicznej, zaś 59% zna rodziny, w których dochodzi do różnych form przemocy.
- Okazuje się, że 45% ankietowanych nie wie, jak zachować się w przypadku, gdy ktoś doznaje przemocy i jak takiej osobie pomóc. Jest to wysoki procent, co zmusza do zastanowienia się nad zwiększeniem ilości i zakresu działań przeciw przemocy na terenie miasta, tak, aby każdy, kto jest ofiarą przemocy lub każdy, kto chce takiej osobie pomóc, wiedział - gdzie ma się udać i co zrobić. Pozostali ankietowani uważają, że poradzą sobie w takiej sytuacji oraz dobrze wiedzą, gdzie się udać, aby pomóc takiej osobie lub rodzinie.
- Zdecydowana większość ankietowanych odpowiedziała stanowczo, że nie ma żadnych sytuacji łagodzących dla przemocy (85%). Jednak aż 4% uważa, że są takie sytuacje, natomiast 11% nie ma zdania na ten temat.
- 20% ankietowanych uznało, że strach dziecka przed rodzicami ułatwia wychowanie, natomiast stanowcza większość (aż 80%) uważa, że nie przynosi on pozytywnych efektów wychowawczych. Spyaliśmy także czy surowe traktowanie, powoduje, że w przyszłości dziecko łatwiej sobie radzi, 40% respondentów potwierdziło tę tezę. 59% pytanym uważa, że stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem, 41% jest przeciwnego zdania.

Podsumowanie wyników

Na podstawie uzyskanych danych oraz ich analizy można wyróżnić najważniejsze kwestie, które wymagają uwagi ze strony władz samorządowych: Za najważniejsze problemy środowiska lokalnego mieszkańcy uznali zjawisko bezrobocia oraz wynikające z niego zubożenie. Wysokim procentem odznaczył się także alkoholizm, który swoje korzenie niewątpliwie czerpie z najważniejszego problemu- bezrobocia. W tej kwestii z pewnością mieszkańcy mają największe oczekiwania wobec władz, nie do końca ufając, że jest to możliwe. W przypadku trudnej sytuacji życiowej badani najchętniej zwróciliby się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej (36%). Jest to przejawem wysokiego zaufania dla takich organizacji wśród społeczności lokalnej, a także o wysokiej wiedzy i świadomości mieszkańców. Z danych wynika, że problem narkotykowy i dopalaczy jest coraz bardziej powszechny wśród dorosłych. Duża liczba respondentów deklaruje, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywałyby tego typu substancje aż 28%. Mieszkańcy nie wiedzą, w jaki sposób mogliby zdobyć narkotyki na terenie miasta, ale nie postrzegają tego, jako trudnego zadania. Jeszcze łatwiej zakupić dopalacze. W tym kierunku miasto powinno podjąć stanowcze działania edukacyjne. Odsetek ankietowanych, którzy znają osoby doświadczające przemocy fizycznej lub psychicznej wynosi ok. 44%. Projektowanie działań profilaktycznych zdaje się być konieczne dla gminy w najbliższym czasie. Ponad 50% ankietowanych osób żyje bardzo oszczędnie, często brakuje im nawet na najbardziej potrzebne środki niezbędne do życia. Jest to wynikiem zjawiska bezrobocia, które zostało wskazane, jako największy problem społeczny. Większość badanych ma doświadczenia z szeroko rozumianym hazardem. Niemniej z wyniku badań wynika, że nie jest to niepokojącym zjawiskiem, ponieważ większości zdarzyło się skorzystać z różnego typu gier wyłącznie jednorazowo. Najczęściej zdarzyło się brać udział w konkursach, które polegały na wysłaniu płatnego sms-a.

Wyniki badań (w grupie młodzieży):

- Badanie diagnozujące pokazało, że wraz z wiekiem wzrasta odsetek badanych uczniów, którzy mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnioną substancją wśród młodzieży szkolnej jest alkohol oraz papierosy. Najmniej popularnymi używkami są dopalacze oraz narkotyki.
- 56% uczniów jeszcze nie posmakowało alkoholu , co nie zmienia faktu, że niewiele mniej niż połowa już go spróbowała.
- zdecydowanie najczęściej do inicjacji alkoholowej dochodzi w wieku 14 lat bo aż 41 % zadeklarowało taką odpowiedź.
- 40 % uczniów z Pyzdr zna już stan upojenia a 8% z nich doświadczyła go już wielokrotnie.
- po papierosy sięgało 37% uczniów szkoły gimnazjalnej.
- uczniowie po raz pierwszy palili papierosy już w wieku 7 lat. Tak odpowiedziało 9% uczniów, którzy zadeklarowali, że palili kiedyś papierosy. Patrząc na odpowiedzi

gimnazjalistów widzimy, że najchętniej sięgali po papierosy, kiedy byli w wieku 11- 14 lat, tak odpowiedziało 65 %.

- Pierwszy kontakt z papierosami, zdecydowana większość miała podczas wakacji. Niewiele odpowiedzi wskazywało także na to, że uczniowie palili papierosy w szkole, na dyskotecce a także w domu.
- 7% badanych eksperymentowało już z narkotykami.
- Do inicjacji narkotykowej w gminie Pyzdry dochodzi najczęściej po ukończeniu 13 roku życia. Dlatego to właśnie grupa gimnazjalistów jest uznawana za najbardziej narażoną na kontakt z tego typu substancjami.
- Najbardziej popularnym narkotykiem, podobnie jak w latach poprzednich, jest marihuana. Mniej popularne są kleje, rozpuszczalniki oraz kokaina.

Grupa 27 % nie potrafi wskazać, który z narkotyków jest najpopularniejszy.

- Uczniowie potwierdzają, że dopalacze nie są produktem w 100% zlikwidowanym z polskiego rynku. Co gorsze dzieci mają do nich dostęp. 5% gimnazjalistów przyznało się do spróbowania dopalaczy.
- istnieje w szkołach grupa uczniów prześladowanych, wyśmiewanych i szykanowanych przez innych uczniów. Relatywnie do innych wyników w Polsce odsetek ten jest dosyć niski w Pyzdrach.

Podsumowanie i wnioski:

Z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Miasta i Gminy Pyzdry zostało podzielone na części odpowiadające poszczególnym problemom społecznym. **Problem alkoholowy** -56% badanych uczniów nie próbowało jeszcze alkoholu. -Uczniowie odpowiadali, że najczęściej do pierwszego zakupu alkoholu dochodzi w wieku 14 lat. -40% badanych uczniów przyznało, że zdarzyło im się wrócić do domu w stanie upojenia alkoholowego. **Problem nikotynowy** -Okazuje się, że tylko 41% uczniów ma utrudniony dostęp do zakupu papierosów. Reszta przyznaje, że zakupić wyroby tytoniowe nie jest trudno. - Wypalenie pierwszego papierosa jest już za ponad jedną trzecią uczniów. 37% z nich deklaruje, że już paliło. - Najczęściej po pierwszego papierosa sięgają dzieci między 11 a 14 rokiem życia. - Powyższej sytuacji najbardziej sprzyja okres wakacji. To właśnie podczas nich najchętniej nieletni palą papierosy. - Ponad jedna czwarta osób została namówiona do palenia papierosów przez swoich kolegów i koleżanki. - Aż 58 % badanych przyznało, że palenie rozpoczęło w okresie ostatniego roku. **Problem narkotykowy i dopalaczy** - Zdecydowana większość gimnazjalistów przyznaje, że narkotyki są szczególnie trudno dostępne w ich otoczeniu. - Zdecydowanie ponad połowa osób, które miały już kontakt z narkotykami, przyznaje, że przyjmuje je mniej niż pół roku. -

Świadomość w temacie narkotyków jest niska. 60% nie potrafi wymienić najpopularniejszego narkotyku. Wśród gimnazjalistów wymienić można grupę 5% uczniów, która miała kontakt z dopalaczami.

Wyniki badań (w grupie sprzedawców napojów alkoholowych):

- 11% ankietowanych jest zdania, że alkohol w piwie, czy winie jest mniej groźny niż ten w wódce, 78% sprzedawców, odpowiedziało, że „nie”.
- 100% ankietowanych nie zgadza się na spożywanie alkoholu w punktach sprzedaży.
- istnieje duża grupa osób obawiających się osób nietrzeźwych i spożywających napoje alkoholowe. Nie jest to jednak zjawisko występujące tylko na terenie Gminy Pyzdry, gdyż obawa i poczucie zagrożenia ze strony osób spożywających alkohol to zjawisko ogólnokrajowe.
- 33% sprzedawców odpowiedziało, że papierosy powinny być sprzedawane od 18. roku życia. 67 % uważa, że papierosy oraz wyroby tytoniowe powinny być dostępne od 21 roku życia.
- Nieco łagodniej podchodzą do wieku, w którym możliwa byłaby sprzedaż alkoholu. 44% pozostawiłoby minimalny wiek na 18 lat. 56% proponuje zwiększenie go do 21 roku życia.
- Wszyscy sprzedawcy zgodnie stwierdzili, że nigdy nie sprzedali alkoholu ani papierosów osobie niepełnoletniej. Rzetelność odpowiedzi sprzedawców obaliły wyniki przeprowadzonego przez nas wcześniej badania typu tajemniczy klient gdzie alkohol osobie wyglądającej na nieletnią sprzedało 7/10 sprzedawców nie pytając wcześniej o dowód osobisty (chłopak, który występował w roli tajemniczego klienta, ukończył 18 rok życia zaledwie miesiąc temu). Warto mieć na uwadze fakt, iż wielu sprzedawców często nie przyznaje się do sprzedaży używek nieletnim, ponieważ boją się konsekwencji płynących z takiego zachowania.

Rekomendacje do gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz programu przeciwdziałania narkomanii

Na podstawie dokonanej diagnozy stwierdzić można, że na terenie Gminy i Miasta w najbliższym czasie wskazane będzie podjęcie następujących działań:

- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowotnych i psychologicznych konsekwencji nadużywania alkoholu oraz wyrobów tytoniowych szczególnie w grupie młodzieży w przedziale wiekowym 12 – 16 lat,
- podjęcie działań profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków,
- wdrożenie profilaktyki uniwersalnej w zakresie przemocy rówieśniczej a także nowych form przemocy za pośrednictwem urządzeń elektronicznych. Ze szczególnym naciskiem na szkoły. Należy przy tym zwrócić uwagę na kwestie związane z ochroną przed cyberprzemocą,

- ze względu na łatwość nabycia używek planuje się realizację szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych,
- udzielanie profesjonalnej pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i problemem przemocy w rodzinie,
- zwiększanie kompetencji w zakresie profilaktyki oraz oddziaływań wychowawczych nauczycieli i rodziców.

Cele strategiczne programu:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z alkoholem, narkotykami i innymi substancjami psychoaktywnymi,
2. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują,
3. Zwiększenie zasobów osobowych, intelektualnych i materialnych niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cele operacyjne programu:

1. Ograniczenie i zmiana spożycia napojów alkoholowych oraz innych substancji psychoaktywnych,
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców i instytucji w gminie Pyzdry wobec sytuacji związanych z alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi,
3. Dalsze wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży,
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
6. Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej do realizacji założonych zadań.

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zadanie 1

Kształtowanie kompetencji osobowościowych młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalnych w celu ograniczenia eksperymentów w spożywaniu napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych.

Cele szczegółowe

1. Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży napojów alkoholowych i papierosów osobom małoletnim.
2. Poprawa umiejętności wychowawczych i sprawowania kontroli nad dziećmi przez rodziców oraz nauczycieli.
3. Poprawa rozwoju umiejętności interpersonalnych i indywidualnych nastolatków.

Działania

W odniesieniu do zwiększenia skuteczności egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży napojów alkoholowych i papierosów osobom małoletnim:

- systematyczne przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- przeszkolenie sprzedawców w zakresie wiedzy na temat uzależnień i kontrolowania wieku klientów.

W odniesieniu do poprawy umiejętności wychowawczych i sprawowania kontroli nad dziećmi przez rodziców:

- dofinansowanie kursów i szkoleń specjalistycznych rozwijających umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem programów z listy programów rekomendowanych,
- upowszechnianie poprzez szkoły, ośrodek pomocy społecznej, bibliotekę publikacji przeznaczonych dla nauczycieli, specjalistów oraz rodziców.

W odniesieniu do poprawy rozwoju umiejętności interpersonalnych i indywidualnych nastolatków:

- prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych,
- dofinansowanie zadań wynikających ze szkolnych programów profilaktyki,
- realizowanie profilaktyki uniwersalnej w środowisku gminy i miasta Pyzdry,
- prowadzenie działalności zwiększającej kompetencje wychowawcze rodziców,
- realizowanie szkolnych programów profilaktyki,
- prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- prowadzenie zrównoważonych działań profilaktycznych w zakresie aktywności sportowej dzieci i młodzieży uczestniczącej w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Wskaźniki

Cel główny gminnego programu: ograniczenie picia alkoholu przez osoby niepełnoletnie

- odsetek nastolatków, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy upili się alkoholem (statystyki policyjne),
- liczba nauczycieli i rodziców objętych działaniami zwiększającymi kompetencje wychowawcze.

Cel szczegółowy: zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży napojów alkoholowych osobom małoletnim,

- odsetek dzieci i młodzieży, które spotkały się z odmową sprzedaży alkoholu ze strony sprzedawcy.

Działania w ramach celu szczegółowego:

1. Systematyczne przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych

- liczba przeprowadzonych kontroli,
- liczba ujawnionych przypadków naruszeń prawa.

2. Przeszkolenie sprzedawców w zakresie wiedzy na temat uzależnień i kontrolowania wieku klientów

- liczba osób uczestniczących w szkoleniu,
- ocena szkolenia przez jego uczestników.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Koordynacja działań dotyczących pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym poprzez współpracę z Policją, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołami, służbą zdrowia i osobami fizycznymi.

W zakresie tych zadań na terenie gminy i miasta będzie realizowane:

- tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic socjoterapeutycznych i zajęć socjoterapeutycznych,
- finansowanie prowadzenia zajęć i programów socjoterapeutycznych dla dzieci,
- dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych organizowanych dla pedagogów,

- organizowanie szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla nauczycieli, pracowników socjalnych, członków komisji, radnych, sołtysów i sprzedawców wg potrzeb,
- organizowanie porad, seminariów w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba rodzin z problemem alkoholowym, w których policja podejmuje wielokrotne interwencje,
- liczba udzielonych porad psychologicznych, prawnych i innych w punkcie konsultacyjnym,
- liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy, objętych pomocą materialną i finansową, ośrodka pomocy społecznej,
- wysokość środków finansowych wydatkowanych na pomoc społeczną rodzinom z problemem alkoholowym.

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży.

1. Diagnozowanie problemów uzależnień na terenie gminy i miasta Pызdry.
2. Organizowanie i finansowanie programów profilaktycznych, lokalnych i udział w ogólnopolskich kampaniach:
  - realizacja programów profilaktycznych wybranych przez szkoły,
  - realizacja szkolnych programów profilaktyki i uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.
3. Promocja imprez bezalkoholowych i zdrowego stylu życia:
  - udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych,
  - zakup materiałów profilaktycznych – prasa, książki, broszury, plakaty oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne.
4. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców.
5. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież do grup rówieśniczych.
6. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności i prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli.
7. Organizowanie profilaktycznych imprez środowiskowych.
8. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.

9. Prowadzenie badań związanych z diagnozą zachowań problemowych.

Metody:

- wdrażanie profesjonalnych programów profilaktycznych w szkołach, odpowiadających standardom wyznaczonym przez technologie profilaktyczne obejmujące profilaktykę pierwszorzędową adresowaną do ogółu dzieci i młodzieży, mającą na celu uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej oraz profilaktykę drugorzędową adresowaną do grup podwyższonego ryzyka, a więc do osób, które przeszły już inicjację i u których występują liczne lub poważne problemy – świetlice socjoterapeutyczne,
- wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych,
- kampanie edukacyjne ograniczające możliwość spożywania alkoholu przez nieletnich,
- wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej, szkół i biblioteki biuletynów oraz książek związanych z piciem i paleniem,
- inicjowanie, wspieranie akcji mających na celu organizację letniego wypoczynku dzieci i młodzieży poza rodzinnym środowiskiem często skażonym uzależnieniami.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba młodzieży, rodziców i nauczycieli uczestniczących w szkolnych programach profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w obozach profilaktycznych, koloniach z elementami profilaktyki i innych formach wypoczynku pozwalających na kształtowanie prawidłowych postaw osobowościowych,
- liczba i rodzaje przeprowadzonych programów profilaktycznych,
- liczba cofniętych zezwoleń w związku z zabronioną sprzedażą alkoholu nieletnim,
- liczba zakupionych i rozprowadzonych książek, ulotek i innych materiałów informacyjnych i edukacyjnych z zakresu profilaktyki.

Zadanie 4

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Metody:

- działania Komisji skierowane do osób uzależnionych od alkoholu w celu zdiagnozowania zaistniałego problemu zmotywowania do podjęcia leczenia odwykowego, ograniczenia szkód zdrowotnych i społecznych choroby alkoholowej,

- wspieranie działalności punktu konsultacyjnego obejmującej w szczególności: nawiązanie życzliwego kontaktu z klientem, informowanie o możliwości podjęcia leczenia w placówce odwykowej, motywowanie do leczenia, udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu, rozpoznanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej i udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach jej powstrzymania, uruchomienie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba osób korzystających z porad.

Współpraca

Znaczna część zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych będzie realizowana łącznie z zadaniami dotyczącymi przeciwdziałania narkomanii, wyznaczonymi w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii.

Aby przedstawiony Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mógł być efektywnie i fachowo realizowany należy podjąć współpracę z:

1. Instytucjami Centralnymi:

- Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii

2. Instytucjami Wojewódzkimi:

- Pełnomocnikiem Zarządu Województwa Wielkopolskiego d/s Uzależnień.

3. Instytucjami i podmiotami Gminy Pyzdry:

- Posterunkiem Policji w Pyzdrach i Komendą Powiatową Policji we Wrześni

- Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,

- Szkołami Podstawowymi i Gimnazjum,

- Służbą Zdrowia,

- Poradnią Psychologiczno -Pedagogiczną we Wrześni,

- Centrum Kultury, Sportu i Promocji w Pyzdrach.

4. Instytucjami i podmiotami Gminy i Powiatu Września:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,

- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

5. Prokuraturą Rejonową w Słupcy i Wrześni, Sądem Rejonowym w Słupcy i Wrześni, Kuratorami zawodowymi i społecznymi i innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką zapobiegania narkomanii.

Monitoring i ewaluacja:

Stały monitoring nad realizacją programu będzie prowadziła Przewodnicząca Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyzdrach. Placówki realizujące Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są zobowiązane do złożenia sprawozdania z ich przebiegu, podjętych działań oraz osiągniętych rezultatów według wyznaczonych wskaźników.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za wykonywane czynności przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji obliczane w następujący sposób:

1. za udział w posiedzeniu Komisji przewodniczącemu przysługuje 15% a pozostałym członkom Komisji 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę w wysokości podanej w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 09 września 2016r. zwanego dalej minimalnym wynagrodzeniem za pracę (Dz. U. z 2016r. poz. 1456). Podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis członka Komisji na liście obecności dołączonej do protokołu posiedzenia,
2. za udział w przeprowadzonych kontrolach przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych każdemu z członków Komisji biorącemu udział w kontroli przysługuje 2,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis na protokole z przeprowadzonej przez Komisję kontroli,
3. za udział w przeprowadzonych wizytacjach w zakresie realizacji programów profilaktycznych każdemu z członków Komisji biorącemu udział w wizytacji przysługuje 5% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis na protokole z przeprowadzonej przez Komisję wizytacji,
4. za udział w przeprowadzonych wizjach lokalnych dotyczących opiniowania wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych każdemu z członków Komisji biorącemu udział w wizji lokalnej przysługuje 2,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis na protokole z przeprowadzonej przez Komisję wizji lokalnej,
5. członkom Komisji przysługują diety oraz wzrost kosztów przejazdów i noclegów z tytułu wyjazdów na szkolenia lub wyjazdów poza teren gminy związanych z zadaniami realizowanymi przez Komisję, odbytych za zgodą Burmistrza Pyzdr na zasadach przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, przy czym udziału w szkoleniach i wyjazdach nie uważa się za wykonanie zadań wymienionych w ust. 1.

**PRELIMINARZ
WYDATKÓW GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W 2017 R.**

Rozdział 85154 - ALKOHOLE	WYDATKI - 81.350,00
§ 4170 WYNAGRODZENIA BEZOSOBOWE	26.400,00 zł
§ 4210 ZAKUP MATERIAŁÓW I WYPOSAŻENIA	17.000,00 zł
§ 4240 ZAKUP POMOCY NAUKOWYCH, DYDAKTYCZNYCH I KSIĄŻEK	900,00 zł
§ 4300 ZAKUP USŁUG POZOSTAŁYCH	35.000,00 zł
§ 4390 ZAKUP USŁUG OBEJMUJĄCYCH WYKONANIE EKSPERTYZ, ANALIZ I OPINII	950,00 zł
§ 4410 PODRÓŻE SŁUŻBOWE KRAJOWE	500,00 zł
§ 4610 KOSZTY POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO I PROKURATORSKIEGO	100,00 zł
§ 4700 SZKOLENIA PRACOWNIKÓW NIEBĘDĄCYCH CZŁONKAMI KORPUSU SŁUŻBY CYWILNEJ	500,00 zł